

Вобразы нацыянальнай гульнівай прадукцыі у прадметна-гульнівай прасторы ўстановы дашкольнай адукацыі

Пры распрацоўцы вобразаў гульнівай нацыянальнай прадукцыі мы ўлічвалі вобразы, адлюстраваныя ў беларускіх народных цацках, а таксама міфалагічныя вобразы, якія часцей за ўсё сустракаюцца ў паданнях і легендах, чарадзейных казках. Неабходна адзначыць, што ў адпаведнасці са старажытнымі ўяўленнямі, міфалагічныя вобразы літаральна насялялі акалячую прыроду. Так, гаспадаром леса быў Лясун, святла – Бялун, вады – Вадзянік, палёў і лугоў – Палявік, балота – Балотнік і інш. У хаце гаспадарыў Дамавік. Усе гэтыя персанажы валодалі чароўнай сілай. Яны маглі дапамагаць і шкодзіць, весяліць і палохаць.

Пры знаёмстве з легендамі і паданнямі выхаванцы сустракаюцца з міфічнымі персанажамі. Часам дзеці просяць растлумачыць, чаму так завецца персанаж, просяць расказаць, як ён выглядае, апісаць яго характар, звычкі. Міфалагічныя персанажы прымаюць удзел у дзіцячых ранішніках, таму вельмі важна, каб іх знешні выгляд адпавядаў вобразу, які ствараўся стагоддзямі.

Менавіта міфалагічныя вобразы і вобразы, адлюстраваныя ў беларускіх народных цацках, з'явіліся для нас асновай ў распрацоўцы вобразаў нацыянальнай гульнівай прадукцыі. У далейшым мяркуецца распрацоўка вобразаў нацыянальнай гульнівай прадукцыі, звязанай з сучаснымі рэаліямі. У гульні з такімі цацкамі магчыма мадэляванне сацыякультурнай рэальнасці, далучэнне дзяцей да нацыянальнай культурнай традыцыі.

Камплект уключае 17 цацак, якія створаны па матывах беларускіх нацыянальных вобразаў.

Цацкі-жывёлы: Курачка-сакатушка (чубатка), Каток-залаты лабок, Каза Дарота (каза-дзераза), Вутка-паплавутка, Баран-крутараган, Мядведзь, Конік, Пеўнік.

Цацкі — міфалагічныя істоты: Зюзя, Ляля (Лёля), Лешы або Лясун,

Ох, Вадзянік, Дамавік, Палявік, Ярыла, Асілак, Кацігарошак.

Для развіцця дзяцей ранняга і дашкольнага ўзросту цацкі, якія паказваюць жывёл, былі выбраны невыпадкава. Свет прыроды ва ўсе часы быў набліжаны да жыцця і свядомасці дзіцяці. Адны з самых ранніх цацак Беларусі, знойдзеныя на тэрыторыі старажытных гарадоў X-XV стст., адлюстроўвалі хатніх і дзікіх жывёл, таму што ўжо тады народ разумеў, што з іх дапамогай можна пазнаёміць дзіцяці з навакольным рэчаіснасцю. Вобразамі жывёл працяты дзіцячы фальклор. Пры гэтым згаданыя ў пацешках, пестушках, песнях самыя звычайныя звяры, птушкі, выконваюць чалавечыя справы (вараць кашу, калыхаюць малят, плятуць лапці і да т.п.), што мае вялікае значэнне не толькі для пазнавальнага развіцця дзіцяці і азнаямлення яго з навакольным светам, але і для развіцця фантазіі і ўменняў дзейнічаць ва ўяўным плане. Менавіта таму сучасныя айчыныя і замежныя вучоныя рэкамендуюць бацькам і педагогам выкарыстоўваць для развіцця дзяцей ранняга ўзросту сюжэтныя цацкі з выявай жывёл, адухатвараць іх, прыдумляць для іх імёны і гуляць з імі.

Вялікае значэнне для эмацыйнага, пазнавальнага і эстэтычнага развіцця дзяцей ранняга ўзросту мае знешні выгляд цацак. «Качка павінна быць сапраўды качкай, - пісаў А. М. Горкі. - Зусім не трэба, каб яна бянтэжыла ўспрымання дзіцяці падабенствам з парасём ці зайцам ... І трэба імкнуцца да займальнасці. Трэба, каб цацкі выклікалі здзіўленне дзіцяці, бо здзіўленне - пачатак разумення і шлях да спазнання» [1]. Таму ўсе цацкі, якія ўваходзяць у камплект падабраныя такім чынам, што спрыяюць фарміраванню ў дзяцей правільных уяўленняў аб навакольнай рэчаіснасці, валодаюць высокімі мастацкімі вартасцямі і выглядаюць займальнымі.

Для вырашэння задач па сэнсорнаму развіццю цацкі былі адмыслова падабраныя рознымі па колеры, памеры, форме. Сярод цацак ёсць такія, якія з'яўляюцца кантраснымі па адной прыкмеце і падобнымі па іншых. Калі дзіця будзе дзейнічаць з падабранымі такім чынам цацкамі, то ў яго будзе

развівацца здольнасць адрозніваць і знаходзіць падабенства прыкмет
прадметаў, здольнасць абагульняць аднастайныя прадметы і да т.п.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ